

Лавров Руслан Валерійович,
канд. екон. наук, доцент кафедри банківської справи
Чернігівського державного інституту економіки і управління

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті досліджено етимологію терміна «стратегія», розглянуто проблеми визначення її передумови застосування стратегії розвитку фінансових інноваційних технологій, обґрунтовано доцільність її формування в контексті реалій сучасного економічного простору, запропоновано авторське бачення та оригінальні підходи до вирішення актуального наукового завдання.

Ключові слова: інновації, інноваційний процес, інноваційні зміни, стратегія фінансових інноваційних технологій.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Нерівноважність і циклічність під впливом зовнішнього оточення вважається загальною формою розвитку будь-якої економічної системи, компоненти якої схильні до коливань, змін, збуджень. Фінансова система у процесі розвитку циклічно переходить із стійкого стану в нестійкий і навпаки. Істотний вплив на коливання цих процесів здійснюють фінансові інноваційні технології. Нині однією з головних проблем є відсутність цілісної стратегії розвитку фінансових інноваційних технологій. Застосування інноваційно-фінансових технологій потребує виважених, скоординованих дій, спрямованих на забезпечення поступових якісних змін у фінансовому пейзажі. В умовах фінансової та кредитно-інвестиційної непривабливості й обмеженості власних і бюджетних коштів економічних суб'єктів об'єктивною необхідністю є пошук нових можливостей сталого розвитку фінансових інноваційних технологій, що ставить на часі розроблення теоретичного інструментарію стратегії фінансових інноваційних технологій та адаптацію їх застосування до вітчизняних умов функціонування фінансових установ. Цікаво, що перманентне розгортання світової фінансової кризи ще більше актуалізує цю проблему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Грунтовні пропозиції щодо теоретико-методологічного базису та проблем і напрямів розроблення стратегії розвитку фінансових інноваційних технологій висловлювало багато відомих вчених економічної науки: Бесанко Д. [14], Васюренко О. [1], Воеводська Н. [2], Гошал С. [4], Дранове Д. [14], Емері Д. [15], Куїнн Дж. [4], Мертон Р. [18], Мінцберг Г. [4], Пасічник І. [1], Соловйов В. [11], Тіс Д. [19], Уайт Л. [16], Федулова Л. [12], Фіннерті Дж. [15], Фрейм В. [16], Шенлі М. [14] та інші, не менш відомі вчені. Їх фундаментальні дослідження наклали помітний відбиток на осягнення суті проблем щодо розроблення стратегії розвитку фінансових інноваційних технологій, проте можливості та специфіка застосування фінансових інноваційних технологій не знайшли свого відображення в існуючих наукових розвідках, що вимагає поглибленого широкого дослідження й осмислення.

Метою статті є визначення і окреслення стратегії розвитку фінансових інноваційних технологій та здійснення оцінки доцільності формування в контексті реалій сучасного економічного простору.

Викладення основного матеріалу. Поняття стратегії знайшло широке відображення в працях як теоретиків, так і практиків різних наукових сфер. Генетично

воно походить із суто військової сфери (у буквальному перекладі з грец. «*stratos*» – військо і «*ago*» – веду). Однією з фундаментальних праць у сфері стратегії до цього часу вважається трактат китайського правителя Сунь Цзи, складений у IV ст. до нашої ери [13]. Зазвичай стратегія визначається як найважливіша складова військового мистецтва, яка опікується питаннями підготовки, планування і ведення війни, військових кампаній та операцій, що вирішують результат війни [9]. Видатний російський енциклопедист В. Даль також визначав стратегію як «вчення про найкраще розміщення й використання усіх військових сил і засобів» [12]. Конверсія дефініції «стратегія» відбулася завдяки розвитку економічної науки, яка запозичила цей військовий термін, адаптувавши його до умов і реалій функціонування економічних систем та суб'єктів.

Нині поняття «стратегія» досить часто спрощено розуміють як план дій, розрахований на довгостроковий період. Однак воєнними теоретиками було показано, що його слід розуміти значно ширше. Зокрема, пруський генерал Х. Мольтке характеризував стратегію як «еволюцію первинної керівної ідеї у відповідності з обставинами, які постійно змінюються» [14; 19]. Як відзначає російський науковець Е. Ожиганов, стратегія – це «проекування політичних дій та оволодіння ключовими чинниками політичної ситуації з метою досягнення панування в якійсь сфері інтересів» [6]. Американський вчений Дж. Куїнн переконаний, що стратегія – це «план, який інтегрує головні цілі організації, її політику та дії у певне узгоджене ціле» [4].

На цих позиціях стоїть і російський дослідник В. Соловйов, який вважає, що стратегія – це «генеральний напрямок руху, ... генеральна лінія поетапного досягнення мети, ... провідний напрямок руху для поетапного досягнення певних цілей» [11]. Подібне трактування вміщене в економічному словнику за редакцією С. Мочерного, згідно з яким економічна стратегія – це «довгостроковий курс економічної політики, який передбачає вирішення великомасштабних економічних і соціальних завдань» [3]. А. Чандлер прямо трактує стратегію як «визначення основних довгострокових цілей і завдань організації, прийняття курсу дій та розміщення ресурсів, необхідних для виконання цих цілей» [17]. Отже, цілевстановлення є вихідною точкою формування стратегії.

Стратегія розвитку фінансових інноваційних технологій завжди пов'язана з поточним станом фінансової системи, її діючою технічною, технологічною та фінансовою базою. Така стратегія дає відповіді на основні питання: продовжувати застосовувати чи коригувати існуючі фінансові технології, якщо коригувати, то в яких напрямках, у яких обсягах продовжувати чи коригувати фінансову діяльність, які це дасть результати через один рік, два, три, які обсяги капіталу для такого фінансового розвитку потрібні та які його джерела? Навіть якщо приймається рішення нічого не змінювати, то це також стратегія, яка повинна бути обґрунтована, досліджена і сформована. Тому стратегією розвитку фінансових інноваційних технологій вважатимемо систему вибраних довгострокових цілей та засобів їх досягнення, що реалізуються у фінансовій діяльності.

Водночас у широкому сенсі під інноваціями розуміють упроваджені у сферу матеріального чи нематеріального виробництва нововведення у формі об'єктів, технологій, продуктів або послуг, які є результатом науково-дослідної роботи та якісно відрізняються від попередніх аналогів [10]. Інакше кажучи, інновації – це не примха, а необхідність виживання, збереження конкурентоспроможності й подальшого розвитку в сучасній економіці.

При цьому головним завданням вважається створення передумов інноваційного розвитку економічних суб'єктів, основні риси якого визначаються такими умовами:

- 1) зосередження інноваційного процесу в центрі структурних змін;
- 2) орієнтація менеджерів на безперервне поширення інновацій;
- 3) адекватне реагування на швидкі зміни зовнішньоекономічного середовища. На цьому роблять наголос як вітчизняні, так і зарубіжні фахівці. Однак, як свідчить перегляд наукових публікацій у сфері інноваційності фінансового розвитку, існуючі розробки сконцентровані переважно на виробничих підприємствах [10; 16].

Проте, як зазначає Р. Мертон, основна функція фінансової системи полягає у забезпеченні ефективного розподілу економічних ресурсів [18]. Очевидним є факт, що найбільшої трансформації в економіці країн пострадянського простору зазнала саме фінансова сфера. Зокрема, російський вчений О. Недосекін ці зміни характеризує: «Складається нова парадигма ..., в основі якої лежить обмежена передбачуваність, циклічність індексних трендів, підвищена волатильність і різко зростаючий зв'язок ринкових цін із фундаментальними, у тому числі макроекономічними, факторами» [5].

Грунтовне дослідження ролі фінансових інновацій зумовлене всезростаючим значенням фінансової сфери економіки взагалі. Крім того, цікавість до фінансових інновацій підсилюється тим, що вони проявляються головним чином у період трансформацій ринкових реалій. Як приклад фінансових інновацій можна навести розвиток заставних із коригованою відсотковою ставкою, створення у певний час ф'ючерсів для фінансових ринків і т. ін.

Оскільки фінансові установи зазнають більшого регулятивного впливу, ніж суб'єкти в інших сферах економіки, то сутність такого регулювання та його зміни є додатковим чинником розвитку фінансових інновацій. Таким чином, зростаюче значення фінансової сфери в сучасному економічному просторі так, як і швидкі зміни в ній, генерують потребу у фінансових інноваційних технологіях.

Нині найпотужнішою та найдинамічнішою складовою фінансової сфери в Україні через деформацію і спотворення фінансового середовища є банківські структури. Упродовж останніх років було досягнуто певної стійкості вітчизняної банківської системи зі збереженням ринково-орієнтованої спрямованості, що дозволяє їй впливати на посилення стабілізаційних процесів та здійснення структурних перетворень в економічному просторі. Однак зараз активно обговорюється питання щодо шляхів реформування фінансового сектору України, передусім банківської сфери [8]. При цьому все це відбувається в умовах розвинення банківської мережі, запровадження нових банківських послуг. Тобто процес інноваційного розвитку досить істотно позначився на банківській системі як центрі з розроблення фінансових інноваційних технологій, що сприяє їх введенню в національну економіку. Актуальність інноваційно-фінансових технологій визначається цілою низкою завдань, що постають сьогодні перед банками, зокрема інтенсифікацією фінансової глобалізації, тенденції якої полягають у поширенні інноваційних банківських технологій, конкуренції на новому технічному рівні, зміні структури банківської сфери – хвиля злиттів.

Отже, впровадження фінансових інноваційних технологій у банківській діяльності відкриває нові можливості та перспективи успішної конкуренції вітчизняних банків як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Якщо західні вчені досліджують вплив фінансових інновацій на розвиток банківського сектору, то для України першочерговим є формування стратегії розвитку фінансових інноваційних технологій у діяльності банків [15; 16]. Причина цього полягає в тому, що вітчизняні банківські установи

порівняно із західними банками мають відносно невеликий практичний досвід, а широке використання інноваційних фінансових технологій у банківському секторі країни більш-менш починає набирати обертів.

З огляду на застосування інноваційних рішень у банківській сфері доцільно розглянути формальні визначення щодо банківських інновацій, які в частині терміна «фінансова інновація» можуть означати як те, що зменшує витрати, або фінансовий ризик. У цьому аспекті необхідно зауважити, що саме фінансово-кредитне забезпечення інноваційної діяльності відіграє центральну роль у реалізації інноваційних процесів, а вирішення проблем фінансування є гарантією її розвитку. Тому під фінансово-кредитним забезпеченням інноваційної діяльності розуміють сукупність відносин, які складаються з приводу залучення й ефективного використання фінансово-кредитних засобів та організаційно-управлінських принципів, методів і форм їх впливу на життєздатність економічних інновацій [1].

Типовими прикладами фінансових банківських інновацій можуть бути іпотека з регульованою відсотковою ставкою, фонди індексів обмінного курсу, аутсорсинг, бенчмаркінг, фінансовий реінжиніринг, нові технології чи процеси в банківському менеджменті та ін. [2]. Загальновідомо, що інноваційні зміни в банківській індустрії відбуваються дуже інтенсивно. За рівнем структурованості їх класифікують так:

- зміна організаційної структури та ребрендинг банку. Такі видозміни обумовлені багатовекторністю банківської діяльності, що передбачає поєднання традиційних і нових технологій та інструментів (запровадження дистанційного обслуговування або самообслуговування, надання кваліфікованих і якісних індивідуальних консультацій);
- зміни, зумовлені введенням комп'ютерних фінансово-банківських технологій (управління банківським рахунком через Інтернет, розрахунки готівкою, електронний цифровий підпис, комплексне використання нових інформаційних і комунікаційних технологій для електронного і змішаного маркетингу тощо);
- зміни, пов'язані з оптимізацією банківських відділень (сегментація банку, зміни у філіях і філійній мережі);
- зміна трудової кваліфікації працівника (продукт-менеджер, консультант, фахівець із трансакцій та консультацій);
- зміна практики ведення технологічних операцій (збір, збереження й аналітична обробка внутрішньої інформації, нові можливості внутрішнього контролю і аудиту);
- зміни, спричинені появою нових банківських продуктів і послуг на базі нових технологій.

Особливістю впровадження інновації в Україні є орієнтування на досягнення, які давно відомі в розвинених країнах. Як правило, ці інновації пов'язані зі структурною перебудовою економіки. Безперечно, ринкова ситуація вимагає невідкладних і рішучих дій з ініціювання процесу введення в українську практику інноваційного банківського менеджменту, що значною мірою залежить від чинників зовнішнього середовища: інтеграції банків у світову фінансову систему; поширення іноземних банків в Україні; необхідності реформування банківської сфери; жорсткого державного регулювання діяльності банків.

На підставі зазначеного стратегію розвитку фінансових інноваційних технологій доцільно поділити на дві стадії:

- 1) процес управління впровадженням технічних і технологічних нововведень;
- 2) процес постійних змін у фінансовій сфері відповідно до змін середовища.

Як переконує економічна теорія, ключовим аспектом є впровадження інновацій. Тому необхідно визначити стратегію розвитку фінансових інноваційних технологій, зокрема провести об'єктивну аналітичну оцінку прогресивного досвіду банків різних країн і прогнозування їх інноваційного поступу та уточнити концепцію формування банківських технологій, що спрямовані на боротьбу за лідерство. Метою таких дій є досягнення прийняттого рівня конкурентоспроможності на базі комплексу погоджених технологічних, економічних та управлінських заходів, націлених на одержання відповідного кінцевого результату – створення банку і банківських систем нового покоління, що працюють у режимі інноваційного менеджменту. Отже, призначенням стратегії розвитку фінансових інноваційних технологій є координування діяльності суб'єктів господарювання (у т. ч. банків) щодо впровадження нових продуктивних технологій, послуг та організаційних структур, що віддзеркалюється в підвищенні прибутковості, гнучкості й адаптивності до сучасного фінансового ринку.

Доцільність стратегії розвитку фінансових інноваційних технологій визначається такими критеріями: узгодженість з обсягами капіталу, який може бути спрямований у фінансову діяльність; ефективність або узгодженість результатів і реальних витрат на їх досягнення; визначеність за термінами досягнення встановленої мети; оптимальність поєднання очікуваного досягнення потрібної прибутковості та можливих ризиків і невизначеності в майбутньому періоді; узгодженість запланованих фінансових технологій із загальноекономічними умовами зовнішнього середовища.

Вибір базової стратегії розвитку фінансових інноваційних технологій доцільно здійснювати на основі загальної моделі конкуренції М. Портера [7], яка передбачає виділення:

- стратегії переваг відносно витрат або цінкових параметрів, реалізуючи які економічний суб'єкт орієнтується на широкий ринок збуту і масове виробництво продукції;
- стратегії диференціації, орієнтуючись на яку економічні суб'єкти націлюються на широкий ринок, пропонуючи оригінальний товар, що має переваги перед аналогами;
- стратегії концентрації на специфічному сегменті ринку за рахунок низьких цін або унікальності запропонованого товару.

Узагальнену стратегію очевидно можна репрезентувати у вигляді сукупності планів щодо ймовірних інноваційних заходів. До стратегічних цілей розвитку фінансових інноваційних технологій належить: використання технічних засобів автоматизації фінансових процесів; перехід на нові технології дистанційного обслуговування та самообслуговування клієнтів; запровадження віртуальних банківських і фінансових технологій; удосконалення форм і методів управління, включаючи введення інновацій. У межах реалізації стратегічних напрямків вирішують тактичні завдання: врахування специфіки ринкової ситуації у фінансовій сфері; реорганізація структури фінансового менеджменту; структурно-функціональні зміни в обслуговуванні наявної й потенційної клієнттури при поєднанні традиційних і нових фінансових технологій та інструментів.

Відповідно до зазначених цілей і завдань практична реалізація стратегії розвитку інноваційно-фінансових технологій економічного суб'єкта вимагає жорсткого виконання плану інновацій спеціально створеною групою, функції якої полягають у такому: розроблення механізму фінансових інноваційних технологій, зважаючи на базові засади планування фінансової діяльності; формування і координація роботи оперативних груп стосовно впровадження окремих інноваційних рішень; співпраця з незалежними експертами для оцінювання інноваційного процесу; збір та надання об'єктивної інформації фахівцям і керівництву про результати інноваційних заходів.

Висновки та напрями подальших досліджень. Нині в більшості країн здійснюється інноваційний тип економічного розвитку як вираження триваючої технологічної революції. Тобто економіка перебуває у процесі постійних змін та еволюціонує. Безумовно, ці закономірності фінансових процесів характерні повною мірою і для України, а сталість фінансово-економічного розвитку зумовлює регулярне впровадження нових рішень.

Таким чином, застосування стратегії розвитку фінансових інноваційних технологій допомагатиме вдосконаленню загального фінансового менеджменту всіх економічних суб'єктів і розбудові фінансового простору країни загалом. Цьому сприятиме швидке запровадження фінансових, інформаційних й телекомунікаційних технологій. Однак економічні суб'єкти мають неоднакові умови розвитку, тому доцільним є з'ясування послідовності введення новітніх фінансових технологій або визначення самостійних функціональних стратегій їх просування, що окреслює напрям подальших глибоких наукових досліджень.

1. Васюренко О.В. Шляхи розвитку кредитного забезпечення інноваційної діяльності / О.В. Васюренко, І.В. Пасічник // Економіка України. – 2000. – № 2. – С. 23-28.
2. Воеводская Н.Д. Новые банковские технологии / Н.Д. Воеводская // Банковские услуги. – 1999. – № 11-12. – С. 15-18.
3. Економічний словник-довідник / за ред. С.В. Мочерного. – К. : Феміна, 1995. – 368 с.
4. Минцберг Г. Стратегический процесс: концепции, проблемы, решения / Г. Минцберг, Дж.Б. Куинн, С. Гошал. – СПб. : Питер, 2001. – 688 с.
5. Недосекин А.О. Введение в проблему прогнозирования фондовых индексов [Электронный ресурс] / А.О. Недосекин. – Режим доступа: <http://www.finansy.ru/>.
6. Ожиганов Э.Н. Стратегический анализ политики: теоретические основания и методы / Э.Н. Ожиганов. – М. : Аспект-Пресс, 2006. – 272 с.
7. Портер М. Конкуренция / М. Портер. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2005. – 610 с.
8. Проект комплексної програми розвитку банківської системи України на 2003-2005 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bank.gov.ua/>.
9. Словарь иностранных слов / под ред. Ф.Н. Петрова и др. – М. : Советская Энциклопедия, 1964. – 784 с.
10. Современные проблемы предпринимательской деятельности / под общ. ред. Л.В. Дикань. – Х. : Гриф, 2000. – 380 с.
11. Соловьев В.С. Стратегический менеджмент / В.С. Соловьев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – 448 с.
12. Федулова Л.І. Прогнозування інноваційно-технологічного розвитку економіки як складова вибору стратегії виходу з кризи / Л.І. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2009. – № 3. – С. 5-18.
13. Шенкар О. Китай: век XXI / О. Шенкар. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2005. – 208 с.
14. Besanko D. The Economics of Strategy / D. Besanko, D. Dranove, N. Shanley. – John Wiley & Sons M. Inc, 1996. – 769 p.
15. Finnerty J.D. Corporate Securities Innovation: An Update / J.D. Finnerty, D.R. Emery // Journal of Applied Finance. – 2002. – № 12 (Spring/Summer). – P. 21-47.
16. Frame W.S. Empirical Studies of Financial Innovation: Lots of Talk, Little Action? / W.S. Frame, L.J. White. – Atlanta, Ga. : FRB of Atlanta. – 40 p.
17. Marx K. Capital. Volume II: The Process of Circulation of Capital / K. Marx. – Moscow : Progress Publishers, 1956. – 551 p.
18. Merton R.C. Financial Innovation and Economic Performance / R.C. Merton // Journal of Applied Corporate Finance. – 1992. – № 4 (Winter). – P. 12-22.
19. Teece D.J. Economic Analysis and Strategic Management / D.J. Teece // California Management Review. – 1984. – № 26 (Spring). – P. 87-110.

Р.В. Лавров, канд. екон. наук, доцент кафедри банківського дела Чернігівського державного інституту економіки і управління

Стратегія розвитку фінансових інноваційних технологій

В статті досліджена етимологія терміна «стратегія», розглянуті проблеми визначення і передумови застосування стратегії розвитку фінансових інноваційних технологій, обґрунтована цілесобразність її формування в контексті нових реалій економічного простору, запропоновано авторське бачення і оригінальні підходи до вирішення актуальної наукової задачі.

Ключеві слова: інновації, інноваційний процес, інноваційні зміни, стратегія фінансових інноваційних технологій.

R.V. Lavrov, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Banking Department of Chernihiv State Institute of Economics and Management

The development strategy of financial and innovative technologies

The aim of the article. The aim of the article is to define and to estimate the forming of expediency of the development strategy of financial and innovative technologies in the context of modern economic space realities.

The results of the analysis. The growing importance of the financial sector in the contemporary economic space, as well as rapid changes in it, generates a need for financial innovative technologies. Development strategy of financial and innovative technologies is always associated with the current state of the financial system, its existent technical, technological and financial base. Therefore, the strategy of financial and innovative technologies will be considered the system of long-term goals and means of achieving them, implemented in the financial activity. Financial innovative technologies strategy includes two aspects: 1) management of the introduction of technical and technological innovations; 2) the process of constant changes in the financial sector according to the environment change. Thus, the essence of the development strategy of financial innovative technologies is to target business entities (including banks) to application new and more efficient technologies, services and organizational structures. In other words, to put the problem of profitability, flexibility and adaptability increasing in the financial market.

The development expediency of the financial and innovative technologies is determined by such criteria: concordance with the amount of capital that can be directed to the financial activity; efficiency or concordance of the results and the real costs of achieving them; distinctness in terms of achieving the aim; the optimal combination of expected achievement the necessary profitability and possible risks and uncertainty in the future period; concordance of planned financial technologies with general economic conditions of the environment. Choosing the basic strategy of financial innovative technologies should be conducted on a competition model of M. Porter, which intends to provide price leading strategy, differentiation strategy and concentration strategy. At the same time, the general strategy can be represented as a set of strategic and tactical development plans of financial innovative technologies.

To implement the development strategy of financial innovative technologies into practice it is necessary to create special group of innovation introduction. Its main aim is to provide the plan of innovations and its main functions consist of the following:

- development and formation mechanism of implementation the financial innovative technologies, taking into account general aspects of financial planning;
- organization of operational implementation groups of separate financial innovative solutions and coordination of their work;
- encouragement liaison with independent experts and consultants to assess the implementation of innovative financial solutions;
- collecting and providing of objective information on the implementation of financial and innovative technologies to specialists and management.

Conclusions and directions of further researches. An innovative type of financial development is formed in Ukraine today. The financial system is under constant change and evolution. Financial innovative technologies significantly effect on fluctuations of these processes. Application development strategy of financial innovative technologies will promote the improvement of general financial management for all economic subjects and broaden financial space of the country as a whole, as well as

accelerate the introduction of new financial, informational and telecommunication technologies. However, based on the fact that economic subjects have not identical conditions of development, it is advisable to clarify the introduction sequence of new financial technologies, in other words identification of separate functional strategies of their promotion.

Keywords: innovations, innovative process, innovative changes, financial and innovative technologies' strategy.

1. Vasiurenko, O.V., & Pasichnyk, I.V. (2000). Shliakhy rozvytku kredytnoho zabezpechennia innovatsiinoi diialnosti [Ways of credit support of innovative activity]. *Ekonomika Ukrainy – Economics of Ukraine*, 2, 23-28 [in Ukrainian].
2. Voievodskaia, N.D. (1999). Novyie bankovskiiie tekhnolohii [New bank technologies]. *Bankovskiiie usluhi – Bank services*, 11-12, 15-18 [in Russian].
3. Mochernyi, S.V. (Eds.). (1995). *Ekonomichnyi slovnyk-dovidnyk [Economic glossary]*. Kyiv: Femina [in Ukrainian].
4. Mintsberh, H., Kuinn, Dzh.B., & Hoshal, S. (2001). *Stratehicheskii protsess: kontseptsii, problemy, resheniia [Strategic process: conceptions, problems, solutions]*. Saint Petersburg: Piter [in Russian].
5. Nedosekin, A.O. (n.d.). Vvedeniie v problemu prohnozirovaniia fondovykh indeksov [Introduction to the problem of predicting stock market indices]. *www.finansy.ru*. Retrieved from <http://www.finansy.ru/> [in Russian].
6. Ozhihanov, E.N. (2006). *Stratehicheskii analiz politiki: teoreticheskie osnovaniia i metody [Strategic policy analysis: theoretical foundations and methods]*. Moscow: Aspekt-Press [in Russian].
7. Porter, M. (2005). *Konkurentsiia [Competition]*. Moscow: Izdatelskii dom «Viliams» [in Russian].
8. Proekt kompleksnoi prohramy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy na 2003-2005 roky [The project of a comprehensive development program of the banking system of Ukraine for 2003-2005]. (n.d.). *www.bank.gov.ua*. Retrieved from <http://www.bank.gov.ua/> [in Ukrainian].
9. Petrov, F.N. (Eds.). (1964). *Slovar inostrannykh slov [Dictionary of foreign words]*. Moscow: Sovetskaia Entsiklopediia [in Russian].
10. Dikan, L.V. (Eds.). (2000). *Sovremennyye problemy predprinimatelskoi deiatelnosti [Modern problems of business]*. Kharkov: Hrif [in Ukrainian].
11. Soloviev, V.S. (2002). *Stratehicheskii menedzhment [Strategic management]*. Rostov-on-Don: Feniks [in Russian].
12. Fedulova, L.I. (2009). Prohnozuvannia innovatsiino-tekhnolohichnogo rozvytku ekonomiky yak skladova vyboru stratehii vykhodu z kryzy [Prediction of innovative and technological economic development as a part of choice an exit strategy from the crisis]. *Ekonomika i prohnozuvannia – Economics and Prognostication*, 3, 5-18 [in Ukrainian].
13. Shenkar, O. (2005). *Kitai: vek XXI [China: XXI century]*. Dnepropetrovsk: Balans Biznes Buks [in Ukrainian].
14. Besanko, D., Dranove, D., & Shanley, M. (1996). *The Economics of Strategy*. N.Y.: John Wiley & Sons, Inc. [in English].
15. Finnerty, J.D., & Emery, D.R. (2002). Corporate Securities Innovation: An Update. *Journal of Applied Finance*, 12 (1, Spring/Summer), 21-47 [in English].
16. Frame, W.S., White, L.J. (2002). *Empirical Studies of Financial Innovation: Lots of Talk, Little Action?* Atlanta, Ga.: FRB of Atlanta [in English].
17. Marx, K. (1956). *Capital. Volume II: The Process of Circulation of Capital*. Moscow: Progress Publishers [in English].
18. Merton, R.C. (1992). Financial Innovation and Economic Performance. *Journal of Applied Corporate Finance*, 4 (4, Winter), 12-22 [in English].
19. Teece, D.J. (1984). Economic Analysis and Strategic Management. *California Management Review*, 26 (3, Spring), 87-110 [in English].

Отримано 27.07.2013 р.